

Katedra Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego
Polskie Towarzystwo Ukrainoznawcze
Towarzystwo Naukowe im. Szewczenki

WARSZAWSKIE ZESZYTY UKRAINOZNAWCZE 17–18

Spotkania polsko-ukraińskie

*

Studia Ucrainica

Pod redakcją Stefana Kozaka

*przy współpracy Walentyny Sobol, Bazylego Nazaruka,
Rostysława Kramara*

Warszawa 2004

Кафедра українистики Варшавського університету
Польське українознавче товариство
Наукове товариство ім. Шевченка

**ВАРШАВСЬКІ
УКРАЇНОЗНАВЧІ ЗАПИСКИ
17–18**

Польсько-українські зустрічі

*

Studia Ucrainica

За редакцією Стефана Козака

*при співпраці Валентини Соболю, Василя Назарука,
Ростислава Крамара*

Варшава 2004

Tom dotowany przez Komitet Badań Naukowych
oraz Uniwersytet Warszawski

Recenzent: *prof. dr. hab. Marian Jurkowski*

Korekta: *Katarzyna Seń*

© Katedra Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego

ISBN 83-920750-1-3

Skład i łamanie:
„TYRSA” Sp. z o.o.
03-614 Warszawa, ul. Kościeliska 7
tel. 679-95-47, fax 679-96-95, e-mail: tyrsa@home.pl

Spis treści

Polsko-ukraińskie spotkania:

STAN I PERSPEKTYWY STUDIÓW UKRAINOZNAWCZYCH

<i>Stefan Kozak</i> , Powitanie	9
<i>Piotr Węgleński</i> , Rektor Uniwersytetu Warszawskiego Otwarcie konferencji	11
<i>Igor Czenenda</i> , <i>Chargé d'affaires</i> Ukrainy w Republice Polity Слово на відкриття	13

*

Odnaczenia nadane pracownikom Katedry przez Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego i Prezydenta Ukrainy Leonida Kucznię oraz Rektora UW prof. Piotra Węgleńskiego	15–17
Powitania odczytane i nadesłane przez rektorów, dziekanów, dyrektorów instytutów: <i>Władysława Figarskiego</i> , <i>Alinę Nowicką-Jezową</i> , <i>Krzysztofa Wrocławskiego</i> , <i>Feliksa Czyżewskiego</i> i <i>Michała Sajewicza</i> , <i>Wiktora Skopenkę</i> , <i>Witalija</i> <i>Kononenkę</i> , <i>Mykołę Tkacza</i> , <i>Leonida Rudnyckiego</i> , <i>Iwana Dziubę</i> , <i>Mykołę</i> <i>Żułyńskiego</i> (z zespołem współpracowników), <i>Jaroslawa Isajewicza</i> (z zespołem współpracowników), <i>Mychajła Najenkę</i> (z zespołem współpracow- ników), <i>Oksanę Pachłowską</i>	19–33

ARTYKUŁY

<i>Stefan Kozak</i> , Warszawska ukrainistyka – teraźniejszość i perspektywy rozwoju	37
<i>Віталій Кононенко</i> , Україністика Варшавського університету в контексті українознавчих студій в Україні	44

*

<i>Władysław A. Serczyk</i> , Rola <i>Warszawskich Zeszytów Ukrainoznawczych</i> w badaniu stosunków polsko-ukraińskich	50
<i>Teresa Chynczewska-Hennel</i> , Kultura i historia w kształtowaniu się świadomości narodowej Ukraińców w publikacjach WZU	56
<i>Hanna Dylągowa</i> , Problematyka religijna i kościelna w <i>Warszawskich Zeszytach</i> <i>Ukrainoznawczych</i>	64
<i>Валентина Соболев</i> , Українська література в публікаціях <i>Варшавських</i> <i>українознавчих записок</i>	68
<i>Marian Jurkowski</i> , Tematyka sakralna w <i>Warszawskich Zeszytach Ukrainoznawczych</i>	75
<i>Bazyli Nazaruk</i> , Problematyka pogranicza polsko-ukraińskiego na łamach <i>Warszawskich Zeszytów Ukrainoznawczych</i>	78
<i>Stanisław Dubisz</i> , Problematyka językoznawcza w <i>Warszawskich Zeszytach</i> <i>Ukrainoznawczych</i>	88

*

<i>Людмила Ткач</i> , Перспективи дослідження українсько-польських мовних взаємин у соціолінгвістичному аспекті	95
<i>Ірина Кононенко</i> , Ад'єктивні конструкції в українській та польській мовах	104

*

<i>Marian Jurkowski</i> , 45 lat warszawskiej ukrainistyki	113
<i>Florian Nieuważny</i> , Trzydzieści lat warszawskiej ukrainistyki	118

**

<i>Michał Łesiów</i> , Historia, stan i perspektywy rozwoju ukrainistyki lubelskiej (UMCS)	124
<i>Adam Fałowski</i> , <i>Bożena Zinkiewicz-Tomanek</i> , Krakowska ukrainistyka – teraźniejszość i perspektywy rozwoju	133
<i>Mirosława Kawecka</i> , Ukrainistyka w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim	145
<i>Nadzieja Tkaczyk</i> , Ukrainistyka w Europejskim Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów	151
<i>Włodzimierz Wilczyński</i> , Problematyka ukrainistyczna w pracach slawistów zielonogórskich	155
<i>Agnieszka Matusiak</i> , Ukrainistyka w Uniwersytecie Wrocławskim	163

*

<i>Jerzy Kłoczowski</i> , Ukraina w pracach Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie	170
<i>Stanisław Stepień</i> , Badania ukraińoznawcze Południowo-Wschodniego Instytutu Naukowego w Przemyślu	182
<i>Janusz Rieger</i> , Badania ukraińistyczne językoznawcze w Polskiej Akademii Nauk i „pozainstytucjonalne”	190
<i>Ola Hnatiuk</i> , Działalność Pracowni Literatury Ukraińskiej przy Instytucie Sławistyki PAN (1998–2003)	201

*

<i>Giovanna Brogi Bercoff</i> , Studia włoskie o literaturze ukraińskiej od czasu uzyskania niezależności przez Ukrainę	204
<i>Леонід Рудницький</i> , Український вільний університет і україністика	210
<i>Людмила Попович</i> , Шляхи розвитку українознавства в Сербії	215
<i>Bohdan Osadczuk</i> , Ukrainistyka w powojennych Niemczech	223

*

<i>Євген Нахлік</i> , Актуальні проблеми українсько-польських літературних зв'язків XIX–XX століть	226
<i>Микола Лесюк</i> , Стан і перспективи розвитку полоністики в Прикарпатському університеті	239
<i>Jurij Makar</i> , Polonistyka w Uniwersytecie Czerniowieckim	248
<i>Оксана Веретюк</i> , Початки й перспективи тернопільської полоністики	255

STUDIA UCRAINICA

<i>Stefan Kozak</i> , Mychajło Maksymowicz – prekursor romantycznej myśli na Ukrainie (w 170. rocznicę Uniwersytetu Kijowskiego)	261
<i>Katarzyna Jakubowska-Krawczyk</i> , Poezja tyrtejska Tarasa Szewczenki a chrześcijańska idea wolności (w 190. rocznicę urodzin poety)	283
<i>Stanisław Stepień</i> , Związki Symona Petlury z Towarzystwem Naukowym im. Szewczenki we Lwowie (w 125. rocznicę urodzin Petlury)	294

<i>Aleksander Kolańczuk, Symon Petlura – inicjator powołania duszpasterstwa w armii Ukraińskiej Republiki Ludowej (w 125. rocznicę urodzin Atamana)</i>	314
<i>Володимир Сергійчук, Міжнародний трибунал над організаторами голодомору в Україні (до 70-ліття Великого голоду)</i>	327

**

<i>Ірина Бетко, Спроба реконструкції символіко-архетипічної образної системи Саду божественних пісень Григорія Сковороди</i>	346
<i>Феодосій Стеблій, Український народ у візії Маркіяна Шашкевича (За матеріалами неопублікованої німецькомовної статті <i>Русини</i>)</i>	357
<i>Sebastian Delura, Їр дієл єдіал Łesi Ukrainki w świetle filozofii Fryderyka Nietzschego. Problem etyki odbiorcy</i>	360
<i>Paulina Waszkiewicz-Lewandowska, Literackie i polityczne koncepcje Jewhena Małaniuka w prasie polskiej okresu międzywojennego</i>	374

**

<i>Mariusz R. Drozdowski, Kozaczyzna wbrew hierarchii prawosławnej – 1625 rok</i>	379
<i>Ігор Цепенда, Переселення польського населення з УРСР до Польщі в т. зв. «добровільний» період репатріації (листопад 1944 – серпень 1945 рр.)</i>	389

JUBILEUSZE

<i>Валентина Соболев, Ювілей Анни-Галі Горбач</i>	399
<i>Michał Sajewicz, W służbie dwóch narodów. W 75. rocznicę urodzin profesora Michała Łesiowa</i>	403
<i>Aleksandra Oziębłowska, Osiemdziesiątolecie Jerzego Litwiniuka</i>	409
<i>Василь Назарук, Юність «сімдесятника» (до ювілею Миколи Ільницького)</i>	412

SPRAWOZDANIA

<i>Bazyli Nazaruk, Uroczyste i pracowite świętowanie pięćdziesięciolecia ukrainistyki w Uniwersytecie Warszawskim</i>	417
---	-----

BIBLIOGRAFIA WZU

<i>Sebastian Delura, Paulina Waszkiewicz-Lewandowska, Bibliografia Warszawskich Zeszytów Ukrainoznawczych, t. 1–16 (1989–2003)</i>	423
--	-----

грунтовних розвідок, тимчасом як він заслуговує на ціле монографічне дослідження.

В окремих випадках доцільно перекладати найрепрезентативніші праці польських літературознавців, щоб український студент мав змогу ознайомитися з науковим дискурсом, стилем мислення й викладу, теоретико-літературними й методологічними підходами наших колег, але все-таки про польську літературу для українських читачів мають писати насамперед українські науковці, виражаючи український погляд та українську рецензію. Йдеться про **українську версію історії польської літератури**. Одне слово, має розвиватися українська полоністика. Звичайно, при цьому бажаною є співпраця з польськими колегами, готування до друку спільних видань.

Більш, ніж десятирічний період нового взаємопізнання і взаємозближення українських та польських літературознавців дає добру надію на дальший розвиток полоністики в Україні й україністики в Польщі, а також українсько-польської компаративістики.

Стан і перспективи розвитку полоністики в Прикарпатському університеті

Ще наприкінці сімдесятих років деканат філологічного факультету робив спроби запровадити в колишньому Івано-Франківському педінституті факультатив з польської мови. Однак керівництво навчального закладу тоді делікатно заперечило, зазначивши, що це може бути розцінено як знак солідарності з польською «Солідарністю». І все ж тоді був майже таємно організований гурток польської мови для академгрупи, куратором якої був автор цього матеріалу. Заняття проходили в кабінеті історії, де був єдиний тоді проєкційний апарат кодоскоп, який і використовували під час занять. Польська мова настільки захопила студентів цієї групи, що окремі з них пізніше навіть листувалися по-польськи.

Зі створенням Прикарпатського університету настала можливість відкрити нові спеціальності, і в червні 1993 р. ректор університету академік Віталій Кононенко прийняв рішення про оголошення набору абітурієнтів на спеціальність «Польська мова і література». Звичайно, це було ризиковане рішення, бо університет тоді ще не мав ні підручників польської мови, ні словників, ні викладачів, які могли б забезпечити викладання фахових предметів на цій спеціальності. Але факультет почав вести активні пошуки можливостей забезпечити навчальний процес.

Перший лист, який був написаний деканатом 1 червня 1993 р. у пошуках кадрів, був направлений у Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie. У листі йшлося про те, що в університеті з нового навчального року відкривається полоністика, і деканат просить направити в університет на чверть ставки викладача польської мови Чеслава Дембца, який тоді працював у польських класах Івано-Франківської середньої школи № 14, де навчалися діти з польських родин. Однак цей учитель з нового навчального року не приїхав, тому прийшлося обходитися власними силами. Певний час тут працювала за сумісництвом учителька М. Черновська, яка вела факультативні заняття з польської мови у середній школі № 21 м. Івано-Франківська. Пізніше з допомогою Товариства польської культури імені Ф. Карпінського, що функціонує в Івано-Франківську (голова п. Ванда Сергеева), вдалося запросити до університету викладача польської мови – доктора теології і доктора польської філології сестру-монахиню Марту Рик, яка шістнадцять років до того працювала у Ватикані в редакції польського радіомовлення. Сестра Марта дуже швидко завоювала повагу і любов студентів, виявила себе надзвичайно умілим педагогом, зуміла зацікавити їх вивченням польської мови. На жаль, на наступний рік вона не змогла продовжити працю в Прикарпатському університеті.

У 1994–1995 навчальному році на факультет прийшла працювати колишня випускниця слов'янського відділення Львівського державного (тепер

національного) університету ім. Івана Франка Інна Беляєва. Вона з перших днів активно включилася в навчальний процес. Їй було доручено розробити робочу програму з польської мови відповідно до навчального плану, який був складений деканатом і погоджений у Міністерстві освіти України. Викладання польської мови поступово ставало на професійні рейки.

Викладання польської літератури, польського фольклору та інших літературознавчих дисциплін було доручено доцентіві кафедри світової літератури Ользі Цівкач, яка до того викладала російську літературу. Тепер вона уже читає лекції польською мовою, хоч на початках цією мовою не володіла. Кожного навчального року вона вишукує можливості, щоб побувати в Республіці Польща на стажуванні, попрацювати в бібліотеках Польщі над обраною темою.

Таким чином, факультет уже мав двох основних викладачів з польської мови та літератури, однак кількість годин з кожним роком збільшувалася. Крім того, курс польської мови був запроваджений і на українському та російському відділеннях, тому потреба у викладачах-полоністах зростала. Одночасно ж згорталось вивчення російської мови, тому викладачі, які викладали різноманітні лінгвістичні дисципліни з русистики, теж із часом перекваліфікувалися на полоністику. Так, доценти кафедри слов'янських мов Ярослав Мельник та Ольга Лазарович ще в 1995 та 1996 рр. відповідно склали кваліфікаційний іспит з польської мови в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Здобула нову спеціальність і доцент кафедри Олена Пелехата. Вона вступила на перекваліфікацію до Львівського університету, який закінчила в 2002 р., одержавши диплом викладача польської мови і літератури.

На цьому можна було заспокоїтися, бо майже всі дисципліни навчального плану спеціальності «Польська мова і література» були забезпечені викладачами. Однак і кафедра, і деканат розуміли, що студенти, які вивчають польську філологію, повинні чути автентичну, справжню, чисту, без жодних акцентів польську мову, яку можна почути лише від носія польської мови, тобто від поляка чи польки. Тому за всі десять років існування полоністики в Прикарпатському університеті не було жодного, коли б на кафедрі не працював викладач польської мови з Польщі. Треба віддати належне ректорові університету професорові В. Кононенку, який з розумінням завжди ставився до проблем кафедри і не заперечував проти запрошення та залучення до праці нових викладачів.

Як уже відзначалося, перший рік на кафедрі працювала сестра-монахиня, двічі доктор наук Марта Рик, яка залишила приємні і світлі спогади про себе як у викладачів кафедри, факультету, так і в студентів. У 1994–1995 навчальному році деканат запросив учительку ЗОШ № 14, магістра польської філології Івону Антоняк. Вона виявилася неабияким педагогом, дуже професійно і надзвичайно весело, залучаючи елементи гри, проводила заняття. Своїм дотепним словом, умілим порівнянням, жартом, своєю веселою вдачею вона зуміла захопити студентів, зробити заняття з польської мови надзвичайно бажаними й атракційними, викликати у студентів великий інтерес до вивчення польської мови.

У 1995–1996 та 1996–1997 навчальних роках на кафедрі працювала як сумісник теж учителька з 14-ої школи Аліція Мархлевська, яку, однак, не захопила праця зі студентами. Оскільки ж кількість годин з польської мови зростала, необхідно було шукати викладача-полоніста на повну ставку. Допоміг вирішити кадрову проблему професор Варшавського та Білостоцького університетів Михайло Кондратюк, який на прохання деканату порекомендував випускницю з Білостоцького університету Марію Панасевич. Вона працювала на кафедрі з повним навантаженням другий семестр 1997–1998 навчального року, однак її наукові та сімейні плани не дозволили їй залишитися в університеті надовше.

На початку 1998–1999 навчального року за рекомендацією голови Товариства польської культури імені Францішека Карпінського Ванди Сергеевої на кафедрі був прийнятий молодий учитель польської мови, який приїхав за направленням Міністерства освіти Польщі на роботу в середню школу № 14, магістр польської філології Артур Томчак. Він із перших днів дуже легко і природно влився в колектив кафедри, був сприйнятий студентами як дуже серйозний і компетентний викладач. З його приходом значно активізувалася робота на польському відділенні, набагато легше вирішувалися питання встановлення контактів з польськими офіційними установами та навчальними закладами, зміцнення матеріальної бази кафедри, організації мовної практики студентів у польськомовному середовищі тощо.

Тепер кадрові проблеми на відділенні полоністики майже вирішені. Крім штатних працівників кафедри слов'янських мов та світової літератури, про які вже йшла мова, є ще цілий ряд сумісників, що викладають польську мову як на філологічному факультеті, так і в Інституті туризму Прикарпатського університету, в якому польська мова вивчається як обов'язковий предмет. Польську літературу на польському ж відділенні викладає, крім доцент Ольги Цівкач, випускниця цього відділення аспірантка Тамара Ткачук, яка вже завершила кандидатську дисертацію. Польську мову в Інституті туризму викладають теж випускники нашого університету Уляна Крілік, Оксана Кадук, Оксана Іванишин та випускниця Львівського університету Дарина Мицан, яка працює на кафедрі уже другий рік.

Викладачі, що здійснюють викладання на польському відділенні, регулярно працюють над підвищенням своєї кваліфікації, опрацьовуючи доступну їм наукову та навчально-методичну літературу, перебуваючи на стажуванні в братній Польщі. Так, доцент кафедри слов'янських мов Інна Бєляєва в 1997–1998 навчальному році мала шестимісячне стажування у Варшавському університеті. За час стажування вона завершила кандидатську дисертацію (докторат) на тему *Неосновні назви кольорів у сучасних слов'янських мовах (польській, чеській, українській та російській)* і здала її до захисту. Захист дисертації відбувся у Варшавському університеті у 2001 р.

На двомісячному стажуванні в 1998 р. у Варшавському університеті була доцент кафедри Олена Пелехата, у Ягеллонському університеті в Кракові була два місяці у 2000 р. доцент кафедри Ольга Лазарович. Також у 1998 р. місячне стажування у Варшаві мав доцент Ярослав Мельник. Із групою студентів перебувала на курсах польської мови в Гданському університеті у 2003 р.

викладач-сумісник Дарина Мицан. Майже щороку, як про це вже йшлося, знаходить можливість підвищити свою кваліфікацію в Польщі доцент кафедри світової літератури О. Цівкач. Можна стверджувати, що студенти-полоністи Прикарпатського університету імені Василя Стефаника мають добрих, з достатньою кваліфікацією викладачів.

Треба відзначити, що відкриття спеціальності «Польська мова і література» у Прикарпатському університеті було цілком виправданим. Із набуттям Україною незалежності та відкриттям державних кордонів з братньою Польщею, яка першою визнала Україну як самостійну державу, контакти між двома народами значно активізувалися, а отже, появився й стимул для вивчення українськими громадянами польської мови. Уже в перший рік, коли було оголошено набір на цю спеціальність, поступило 60 заяв від абітурієнтів на 25 місць, фінансованих державою, у тому числі від 15 медалістів. Зараховано було на перший курс 29 осіб, бо ще четверо пішли навчатися за контрактом. З певних причин частина студентів відсіялася, тому в першому випуску дипломи одержав тільки 21 випускник.

Не спадав інтерес до польської мови та літератури і в наступні роки, бо щороку на кожне місце, фінансоване державою, поступає по дві–три заявки від абітурієнтів. За десять років, які функціонує відділення польської мови і літератури, здійснено уже шість випусків і вручено дипломи філолога, викладача польської мови та літератури 133 випускникам (у 1998 р. – 21, у 1999 – 19, у 2000 – 20, 2001 – 21, 2002 – 26, 2003 – 26 особам). Тепер на спеціальності «Польська мова і література» навчаються 134 студенти, з них на державному забезпеченні 87 і за контрактом – 47 осіб (перший курс 20+13, II-ий – 10+11, III-ій – 21+9, IV-ий 21+10 і V-ий 15+4).

Сьогодні можна назвати кращих випускників польського відділення, які вже знайшли своє місце в житті і, можливо, саме завдяки знанню польської мови та літератури. Так, уже завершує навчання в аспірантурі і кандидатську дисертацію випускниця 1999 р. (другий рік набору) Тамара Ткачук. Вона вже зарекомендувала себе як добрий фахівець, викладач польської та світової літератури на філологічному факультеті. Успішно працюють над кандидатськими дисертаціями з літератури випускниця 2001 р. Мирослава Хороб та випускники 2002 р. Тарас Заяць, Ольга Дикан та Лілія Париляк, уже два роки як закінчила аспірантуру і навіть певний час працювала за сумісництвом на кафедрі слов'янських мов випускниця 1998 р., тобто першого випуску Романа Кудла. Уже закінчила аспірантуру в Інституті мовознавства НАН України в Києві (науковий керівник академік В. Русанівський) випускниця 1999 р. Оксана Баранівська, яка у грудні цього року захищатиме свою кандидатську дисертацію з польської мови¹. Тепер вона працює в Ягеллонському університеті в Кракові. У Варшаві працює випускник цього ж року (другий випуск) Тарас Курищук, Відомим тележурналістом у Прикарпатському краї став випускник 1998 р. Володимир Гарматюк, в телерадіокомпанії «Вежа» на редак-

¹ Оксана Баранівська успішно захистила кандидатську дисертацію 10 грудня 2003 р. в Інституті мовознавства НАН України ім. О. Потебні на тему *Складнопідрядні речення з підрядними означальними в сучасній польській мові* (Примітка редактора).

торській посаді успішно працює випускниця 2001 р. Ольга Шеремет. На аналогічній посаді в телестудії СТБ працює випускниця 2002 р. Ліля Візньович. Цілий ряд випускників працює вчителями польської мови в загальноосвітніх школах області чи в недільних школах при польських громадах. Так, в Івано-Франківську працюють Наталія Боберська та Наталія Царгородцева (обидві з випуску 1999 р.), в Болехові – Наталя Бриндза (перший випуск), у Долині – Тетяна Коропецька (другий випуск). Як уже було зазначено, Уляна Крілик (випуск 2000 р.), Оксана Кадук та Оксана Іванишин (випуск 2003 р.) працюють як сумісники на кафедрі слов'янських мов, викладаючи польську мову в Інституті туризму Прикарпатського університету. Багато випускників польського відділення працюють у приватних бізнесових структурах, спільних українсько-польських підприємствах, де знання польської мови також їм стало в пригоді. Так, добре зарекомендувала себе як знавець польської мови випускниця 2000 р. Наталя Горішна, яка працює у відділі міжнародних зв'язків Івано-Франківської обласної адміністрації. Добрі відгуки має факультет про роботу випускниці 2002 р. Наталі Палагіцької з Тисмениці. Тут, звичайно, названі не всі ті, хто навчає польську мову дітей у школах області та в згуртованих людей польської національності. Маємо всі підстави вважати, що в Івано-Франківській області розшириться мережа шкіл, у яких чи факультативно, чи як друга іноземна вивчатиметься польська мова. Як відомо, 2004 оголошений роком Республіки Польща в Україні, і в зв'язку з цим значно активізуються зв'язки з Польщею, а отже, й зросте потреба у викладачах польської мови та літератури. Як було відзначено на Всеукраїнському форумі викладачів та вчителів польської мови в Україні, який у жовтні 2003 р. відбувся в Києві в посольстві Республіки Польща, польська мова вивчається уже в усіх областях України, за винятком Чернігівської та Херсонської областей. Найширша мережа навчальних закладів, що вивчають польську мову, розвинута у Львівській та Житомирській областях. Отож цілком логічним буде її розширення і в Івано-Франківській, а це означатиме, що випускники польського відділення матимуть добру перспективу на працю за фахом, на застосування набутих в університеті знань.

Тепер на полоністиці, як було відзначено, навчаються 134 студенти і серед них є немало таких, що добре вчать, досконало оволодівають польською мовою і в майбутньому робитимуть честь університетові як добрі фахівці з польської філології. Високий рівень знань з польської мови та літератури наші студенти підтверджують і на Всеукраїнському рівні. Так, у 2002 р. троє студентів з Івано-Франківська (Наталя Палагіцька, Ольга Дикан та Аня Романенко) зайняли перше місце в II етапі Всеукраїнської олімпіади з польської мови в Києві. У 2003 р. студентка IV курсу Уляна Марчук, перебуваючи в літній школі польської мови та культури в Ягеллонському університеті в Кракові, показала там найкращі знання з польської мови та літератури, за що одержала грамоту, нагороду. Високу оцінку одержали за свої знання студентка IV курсу Віта Карвацька, що перебувала в такій же школі в Ченстохові, а також студентки з нинішнього третього курсу Аня Грібович, Наталя Ткачик, Марія Витвицька та Галя Онуфрик, які перебували в літній школі в Любліні, що відзначала викладач із цієї школи Агнешка Пшиходзька.

Належний рівень знань студентів-полоністів забезпечують не тільки кваліфіковані викладачі, наявність відповідної навчально-матеріальної бази, але й добре продуманий навчальний план. У чинному навчальному плані на вивчення польської мови упродовж п'яти років виділено 900 годин, у тому числі 612 годин аудиторних занять. На вивчення польської літератури виділено 648 аудиторних годин. Крім того, план передбачає вивчення таких мовознавчих курсів, як діалектологія польської мови, історія польської мови (історична граматика), стилістика, теорія і практика перекладу, орфографічний та орфоепічний практикум польської мови, перекладацький практикум, методика викладання польської мови, а також вступ до слов'янської філології, вступ до мовознавства, старослов'янська мова, порівняльна типологія слов'янських мов, лінгвістичний аналіз тексту, загальне мовознавство, цілий ряд спецкурсів. Крім польської літератури, студенти-полоністи слухають курс української та світової літератури, теорію літератури, методику її викладання, польський фольклор, спецкурси про українсько-польські взаємини, історію Польщі, країнознавство тощо.

Як було відзначено, факультет та кафедра слов'янських мов від самого початку вели активні пошуки контактів з вищими навчальними закладами та різними установами Польщі. За останні роки були написані сотні листів до окремих професорів, керівників навчальних закладів чи керівників їх нижчих структурних підрозділів (деканатів, кафедр) з метою налагодження співпраці. Деканат посилав листи з різних питань до Вищої педагогічної школи в Жешові (тепер уже університет), до Вищої педагогічної школи в Ольштині, Вищої педагогічної школи в Кошаліні, до університетів у Гданську, Щеціні, Ополю, Варшаві, Білостоці, Любліні, Кракові, Катовіцах, до професорів-науковців з Польської академії наук Януша Рігера (Варшава), Казімежа Римута, Олександри Цеслікової (Краків), до професорів, що працюють у навчальних закладах, зокрема, Стефана Козака, Терези Домбек-Віргової, Станіслава Дубіша (Варшавський університет), Михайла Блажеєвського (директор Інституту польської філології Гданського університету), Михайла Лесіва, Стефана Вархола, Фелікса Чижевського, Яна Мазура (Люблін), Томаша Хахульського (Варшавський університет імені кардинала Стефана Вишинського), Михайла Кондратюка (Білосток), Стефана Лашина (Ольштин) та багатьох інших. Тепер Прикарпатський університет, філологічний факультет тісно співпрацюють з багатьма навчальними закладами Республіки Польща, зокрема, з Варшавським, Гданським, Жешівським, Ягеллонським, Люблінським, Білостоцьким університетами. Є укладені офіційні угоди про співпрацю з Варшавським, Гданським, Жешівським університетами та університетом імені кардинала Стефана Вишинського у Варшаві. Незабаром, сподіваємося, буде підписана угода про співпрацю з університетами в Ополю та в Зеленій Горі.

У січні 2003 р. була підписана угода про співпрацю з Поморським об'єднанням кашубів у Вейгерові, про що повідомлялося в польській пресі, зокрема, в газетах „Dziennik Bałtycki”, „Kurier Wejherowski” та вейгеровській газеті „Nasze Miasto”. З цим об'єднанням факультет плідно співпрацює уже четвертий рік. Так само четвертий рік співпрацюємо зі староством та Повітовою

радою Глубчиць (Опольське воєводство), куди, як і у Вейгеро, студенти Прикарпатського університету їздять на мовну практику.

Деканат філологічного факультету щороку запрошує відомих учених із Польщі для читання спецкурсів для студентів-полоністів. Так, цикли лекцій тут прочитали професори Варшавського університету Стефан Козак, Тереза Домбек-Віргова (на жаль, уже покійна), з Любліна професор Михайло Лесів та доктор філології Марта Рик, з Ольштина професор Стефан Лашин, професори Варшавського університету ім. Стефана Вишинського Ришард Бриковський і Томаш Хахульський, професор Гданського університету Єва Навроцька. У кінці жовтня 2003 р. на відділенні польської мови і літератури працювала група викладачів (5 осіб) із Варшавського університету ім. кардинала С. Вишинського.

Пам'ятною подією для Прикарпатського університету був приїзд у квітні 2002 р. ректора Варшавського університету Петра Венгленського, якому на урочистому засіданні Ученої ради університету було вручено диплом доктора *honoris causa* Прикарпатського університету. Професор П. Венгленський виступив з блискучою лекцією про актуальні проблеми молекулярної генетики, яка з великим інтересом була вислухана членами ради, викладачами та студентами-полоністами, що мали честь бути присутніми на цій урочистості.

Можемо констатувати сьогодні, що університет має тісні контакти з польськими навчальними закладами і в галузі наукової роботи. Так, ще в 1996 р. кілька викладачів з Жешова взяли участь у конференції, присвяченій українсько-польським відносинам на початку ХХ ст., яка відбулася в Івано-Франківську.

У травні 1998 р. група викладачів Прикарпатського університету (10 осіб) на чолі з ректором В. Кононенком узяла участь у науковій конференції, присвяченій Василеві Стефаникові, що проходила в Ягеллонському університеті. Велика група науковців (понад 50 осіб) із різних навчальних закладів Польщі брала участь у науковій конференції та урочистостях, присвячених 175-ій річниці від дня смерті видатного польського поета Францішека Карпінського, що відбувалися в жовтні 1999 р. в Івано-Франківську. У листопаді 2002 р. філологічний факультет Прикарпатського університету організував конференцію, присвячену видатному польському письменникові та етнографові, уродженцеві Прикарпатського краю Станіславу Вінцензові, у якій взяли участь також науковці з Варшави, Кракова, Ополя тощо. Матеріали цієї конференції уже опубліковані у видавництві «Плай» Прикарпатського університету.

Уже традиційними стали українознавчі конференції у Варшавському університеті, які щорічно проводяться з ініціативи професора Стефана Козака. Матеріали цих конференцій щороку публікуються у *Варшавських українознавчих записках*, які вважаються надзвичайно престижним виданням, оскільки в цих наукових форумах беруть участь такі вчені, письменники, як Дмитро Павличко, Іван Дзюба, Іван Драч, Микола Жулинський, В'ячеслав Брюховецький, Петро Кононенко, Ростислав Радишевський, Михайло Наєнко (Київ), Леонід Рудницький (США), Богдан Осадчук (Німеччина), Микола Ільницький, Любомир Сенік, Тарас Салига, Феодосій Стеблій, Євген Нахлік (Львів), Василь Грещук, Степан Хороб, Микола Лесюк, Богдан Ковбас (Івано-Фран-

ківськ), провідні науковці з Польської академії наук та з польських університетів тощо. Уже п'ятий раз бере участь у цих наукових форумах відомий учений-мовознавець, ректор Прикарпатського університету ім. Василя Стефаника Віталій Кононенко.

Неодноразово брали участь у різних наукових конференціях у польських навчальних закладах доценти Ігор Козлик, Ольга Цівкач, а завідувач кафедри слов'янських мов М. Лесюк брав участь у наукових форумах у Любліні (1995, 1997, 2000), у Кракові (1998), Білостоці (1998), Кошаліні (1999), Варшаві (2002, 2003). Брали участь у наукових конференціях у Польщі і студенти-полоністи з Прикарпатського університету. Так, на ономастичній конференції в Білостоці в 1998 р. виступала Романа Кудла, а на конференції, присвяченій А. Міцкевичу, в Кошаліні у 1999 р. виступала Інґа Філя.

Завдяки зв'язкам з польськими навчальними закладами, з Міністерством освіти Польщі, з окремими громадянами Польщі та України на факультеті скомплектована досить поважна бібліотека польської наукової, навчальної та художньої літератури. Крім того, відділення має в своєму розпорядженні й новітні методики інформаційних технологій. Так, на кафедрі слов'янських мов є потужний кольоровий телевізор марки „Sony”, підключений до супутникової мережі, відеомагнітофон та комп'ютери, які придбані за фінансової підтримки фундації „Pomoc Polakom na Wschodzie”, керівництва Глубчицького повіту Опольського воєводства та Генерального консульства Республіки Польща у Львові. Є на цій кафедрі й аудіо- та відеотека, зокрема, комплекти аудіокасет „Nasz język polski”, у кожний з яких входить по чотири касети і по чотири книжечки для читання, кілька комплектів інших аудіокасет для тих, хто теж тільки починає вивчати польську мову за назвами: „Zaczynam mówić po polsku”, „Już mówię po polsku”, „Wśród ludzi i ich spraw”.

У розпорядженні кафедри є 12 навчальних відеокасет „Uczymy się polskiego” разом із підручниками, які супроводжують дидактичний відеоматеріал. Крім того, є відеокасета з лекціями про мову, які читає відомий польський мовознавець і педагог Ян Мйодек („Wykłady z języka polskiego”).

На кафедрі є компакт-диск, який вміщає 11-томний тлумачний словник польської мови за редакцією відомого польського вченого В. Дорошевського. Є на кафедрі і самі ці розкішні одинадцять томів *Словника*.

Наявний тут також комп'ютерний варіант академічного словника польської мови під назвою *Komputerowy słownik języka polskiego PWN*, який вміщає у себе тритомний академічний словник польської мови на 110 тисяч гасел, що вважається найбільшим словником на нинішній день, та словник іншомовних слів. CD-R дає можливість прослухати правильну вимову більше, як 3100 важких для вимови власне польських або іншомовних слів, блискавично знайти необхідне слово і його тлумачення.

Нещодавно кафедра придбала *Multimedialny ortograficzny słownik języka polskiego* (виданий у 2002 р. у Варшаві) за редакцією професора Анджея Марковського. Словник подає 350 тисяч виразів та їх форм, їх написання, вимову, парадигми тощо.

Для вивчення польської літератури активно використовується відеотека художніх відеофільмів за класичними творами польської літератури. Факуль-

тет має 23 відеофільми, у тому числі й такі, як *Potop*, *Dziady*, *Pan Tadeusz* Анджея Вайди та інші. Важливим надбанням є компакт-диск „Wirtualna biblioteka literatury polskiej”, у яку ввійшли художні твори усіх відомих польських письменників, починаючи ще з XV ст. Ця комп’ютерна програма дає можливість і студентам, і викладачам знайти й опрацювати будь-який твір, що вивчається в курсі польської літератури. Цінною є також комп’ютерна програма, яка носить назву *Panorama multimedialna – epoka Pana Tadeusza*. Тут уміщена повна версія тексту видатного твору Адама Міцкевича, пояснено 700 гасел, заінстальовано 400 знімків-ілюстрацій, показані народні строї того періоду, подані окремі фрагменти поеми у виконанні майстрів слова.

Філологічний факультет вишукує можливості для проходження мовної практики студентами полоністами у польськомовному середовищі. Щороку можливість побувати в Республіці Польща мають по 30–40 студентів.

Перша група студентів з Прикарпатського університету побувала в Польщі у 1995 р. Це були 15 другокурсників-полоністів першого набору, які завдяки нашій домовленості з тодішнім радником посольства Польщі в Україні п. Станіславом Гурчинським змогли три тижні побувати на курсах польської мови у м. Любліні. На жаль, у наступні роки університетові виділяли у літній школі міста Любліна лише по три, чотири місця, зате згідно з угодою, яка була укладена між Прикарпатським та Жешовським університетами, 5–7 студентів щороку мали можливість відвідувати літні курси польської мови в Жешові.

Завдяки підписаній угоді з Варшавським університетом став можливим обмін студентами двох навчальних закладів з навчальною метою. Щороку по 8–10 студентів, що вивчають українську мову та літературу у Варшавському університеті, приїжджають до Прикарпатського університету, а івано-франківські студенти-полоністи цілий семестр навчаються у Варшавському університеті. Щороку студенти з Прикарпаття мають можливість побувати у Глубчицькому повіті (Опольське воєводство), у Вейгерові (Поморське воєводство), у Кракові, Любліні, Жешові тощо. Ідуть, як правило, кращі студенти, і це є добрим стимулом для їхнього навчання.

Університет має добрі контакти з Посольством Республіки Польща в Україні, з Генеральним консульством Польщі у Львові, які всіляко підтримують наші намагання поліпшити справу вивчення польської мови та літератури в Прикарпатському університеті. Ректорат Прикарпатського університету має на меті створити в майбутньому на базі польського відділення центр полоністики, який міг би розгорнути справу вивчення польської мови, літератури, історії та культури Польщі на значно вищому рівні.